

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

T. X

MIASTO I GMINA POLANÓW

FUNDACJA „DZIEDZICTWO”

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

TOM X

MIASTO I GMINA POLANÓW

Redakcja

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI
JAN SROKA

SŁAWNO–POLANÓW 2010

ABSTRACT: Rączkowski Włodzimierz, Sroka Jan (eds), *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, t. X: *Miasto i Gmina Polanów* [History and Culture of the Sławno region, Vol. X: Town and Polanów Community]. Fundacja „Dziedzictwo”, Sławno 2010. Pp. 456, figs 116, colour plates 46. ISBN 978-83-7591-142-8. Polish text with German summaries.

These are studies of aspects of history and culture of the Polanów region [Pomerania, Poland]. The unique landscape has been shaped since the last glaciation. It was also human being who got and impact on changes in landscape. The concept of the palimpsest allows to identify the processes of introducing new and erasing existing elements of landscape. To some extent people got a respect to existing in landscape features (e.g. burial mounds). Today it is difficult to find out the same approach. The fantastic historic tradition and beauty of landscape are under threat. Can we learn anything from the past? The aim of the collection of paper is to bring the history nearer. The knowledge about the past of the region will allow to understand the landscape and protect it as well as create a new social approach to the future.

© Copyright by Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka 2010

© Copyright by Authors

Na okładce: Wiesława Pietrzak, *Złota jesień w Polanowie*, 1977, olej, 61 × 92 cm
(zbiory prywatne)

Tłumaczenia na język niemiecki: *Brygida Jerzewska*

Publikację wydano przy finansowym wsparciu Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Zachodniopomorskiego oraz Urzędu Miasta i Gminy Polanów

Województwo
Zachodniopomorskie

Zachodniopomorskie
Mecenasem Kultury

Redaktor: *Katarzyna Ceglarz*

Łamanie komputerowe: *Eugeniusz Strykowski*

Wydawca/Herausgeber:

Fundacja „Dziedzictwo”, 76-100 Sławno, ul. A. Cieszkowskiego 2

Wydawnictwo „Region”, 81-574 Gdynia, ul. Goska 8

www.region.jerk.pl

ISBN: 978-83-7591-142-8

Druk/Druck: Totem – Inowrocław

Spis treści

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI (Poznań), JAN SROKA (Sławno), <i>Pamięć w krajobrazie? O tradycji i niefrasobliwości</i>	7
WACŁAW FLOREK (Słupsk), <i>Rzeźba terenu gminy Polanów na tle budowy geologicznej i morfogenezy krajobrazu</i>	19
IGNACY SKRZYPEK (Koszalin), <i>Z pradziejów gminy Polanów</i>	39
ŁUKASZ BANASZEK, WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI (Poznań), <i>Archeologia w lesie. O identyfikacji stanowisk archeologicznych w gminie Polanów (i nie tylko)</i> . .	117
ARTUR TOTA (Kępiny), <i>Kurhany we wsi Żydowo – ocalony zabytek</i>	133
KRZYSZTOF CHOCHUŁ (Słupsk), <i>Polanów i okolice w zasobie archiwum Państwowego w Koszalinie Oddział w Słupsku</i>	141
ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Pruszcz Gdański), <i>Nazwy miejscowe miasta i gminy Polanów (wybór)</i>	151
JÜRGEN LUX (Schönaich, Niemcy), <i>Die Entstehung der Stadt Pollnow vor 700 Jahren mit einer Darstellung der Besitzverhältnisse des Schlosses und der Stadt vom Mittelalter bis zur Neuzeit</i>	175
TOMASZ SIEMIŃSKI (Bytów), <i>Święta Góra w Polanowie</i>	185
EWA GWIAZDOWSKA (Szczecin), <i>Na dachu Pomorza – dawna kartografia i ikonografia gminy Polanów</i>	199
JOANNA PLIT (Warszawa), <i>Przestrzenne zmiany zasięgu lasów i gospodarowania w lasach gminy Polanów w ciągu ostatnich 400 lat</i>	269
ZBIGNIEW SOBISZ (Słupsk), <i>Parki dworskie gminy Polanów. Część 1</i>	289
MARIA WITEK, WALDEMAR WITEK (Szczecin), <i>Zespoły folwarczne w krajobrazie kulturowym gminy Polanów</i>	305
KONSTANTY KONTOWSKI (Darłowo), <i>Cmentarze gminy Polanów</i>	331
ARTUR DROPKO (Polanów), <i>Życie gospodarcze Polanowa w latach 1918–1945</i> . . .	353
STEFAN ŻURAWSKI (Słupsk), <i>Rady narodowe Ziemi Polanowskiej w latach 1945–1978</i>	381

MAREK JANKOWSKI (Koszalin), <i>Koncepcja programowo-przestrzenna Rynku Staromiejskiego w Polanowie</i>	421
Indeks osób	435
Indeks nazw geograficznych	447
Lista adresowa Autorów	454

Nazwy miejscowe miasta i gminy Polanów (wybór)

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (PRUSZCZ GDAŃSKI)

Wprowadzenie

Ukazała się jedna pozycja naukowa dotycząca nazewnictwa powiatu koszalińskiego, opracowana przez Aleksandrę Belchnerowską, pt. *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego* (1995). Jednak nie ujęto w niej wszystkich miejscowości z dzisiejszego miasta i gminy Polanów, a jedynie z jej zachodniej części w granicach administracyjnych z 1972 roku. Ze względu na zmiany administracyjne należy wziąć pod uwagę dawny (polski i niemiecki) powiat sławieński. Jednakże do tej pory nie ma wydawnictw naukowo zajmujących się szczegółową toponimią tego powiatu.

Wycinkowe informacje na ten temat znajdują się także w opracowaniach obejmujących zazwyczaj większy teren – Pomorza Środkowego lub Pomorza Zachodniego. Ważne są tu opracowania badaczy niemieckich: Reinholda Trautmanna *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen* (1948–1949) oraz Friedricha Lorentza *Slawische Namen Hinterpommerns* (1964). Ze strony polskiej należy wymienić prace autorstwa Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Jerzego Dumy: *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne* (1973), *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego* (1985), *Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych* (1996). Ponadto trzeba wziąć pod uwagę publikację będącą w trakcie wydawania: *Nazwy miejscowe Polski – historia, pochodzenie, zmiany* pod redakcją Kazimierza Rymuta (1996–2007). Niestety, większość z nich zajmuje się jedynie nazewnictwem słowiańskim, prawie całkowicie pomijając niemieckie i polskie po 1945 roku.

Gmina Polanów liczy aż 81 miejscowości! Omówienie nazewnictwa wszystkich przekroczyłoby ramy tego artykułu. Praca niniejsza jest zatem przedstawieniem toponimii wybranych dwudziestu miejscowości – moim zdaniem najbardziej reprezentatywnych nazewnictwo – gminy Polanów w granicach po reformie administracyjnej w 1999 roku. Materiał nazewnictwa, począwszy od XIII wieku do dziś, został zaczerpnięty z niemieckich i polskich źródeł historycznych, map i opracowań (por. *Bibliografia*). Opracowanie ma formę słownika zawierającego nazwy słowiańskie, niemieckie i polskie (tzw. chrzty utworzone po 1945 roku przez Komisję Ustalania Nazw Miejscowych). Te ostatnie, jako niemające genetycznego i formalnego uzasadnienia na omawianym terenie, poprzedziłem przedrostkiem *pseudo-* (-topograficzne, -dzierżawcze itp.).

Artykuł hasłowy ma następującą budowę: hasło (wytluszczone współczesna postać nazwy), rodzaj obiektu, lokalizacja (w linii prostej względem Polanowa), zapisy źródłowe (kursywą) w porządku chronologicznym. Potem – od nowego akapitu – następują etymologie kolejnych nazw obiektu z uwzględnieniem zmian językowych oraz właściwości topograficznych terenu i czynników kulturowych. Dla ukazania powiązań między obiektami stosowane są odsyłacze (→), jeżeli w nich obok nazwy niemieckiej jest polska, to ta druga stanowi wyraz hasłowy. Lokalizacja przywoływanych obiektów została podana według obecnych podziałów administracyjnych.

Klasyfikację przeprowadziłem na podstawie kryteriów semantycznych i strukturalnych zaproponowanych przez Witolda Taszyckiego (1946; 1958: 228–268) i Stanisława Rosponda (1957), a praktycznie połączonych i uzupełnionych przez Henryka Borka (1988) i Daniełę Podlaską (1990). W uproszczeniu poszczególne kategorie są następujące:

Podział semantyczny:

- a) nazwy **topograficzne** – utworzone od pojęć określających cechy krajobrazu, warunki naturalne, nazw występujących zwierząt i roślin;
- b) nazwy **kulturowe** – tworzone od wyrazów wskazujących na dzieła rąk ludzkich, urzędnia, instytucje, wytwory kultury materialnej i duchowej, także upamiętniające osoby lub wydarzenia;
- c) nazwy **dzierżawcze** – oznaczały miejscowości stanowiące pierwotnie własność osoby, od której nazwy został utworzony toponim lub wskazywały na założyciela osady;

- d) nazwy **zdrobniale** zwane z łacińska deminutywnymi (i inne **re-lacyjne**) – oznaczały osady nazwane od innych miejscowości;
- e) nazwy **etniczne** – oznaczały pierwotnie grupę ludzką, z której osadnicy pochodzili lub obce plemię, do którego należeli; tworzone były od cech zamieszkiwanego terenu, nazwy pożywienia charakterystycznego dla grupy, nazwy osad i rzek oraz innych obiektów, skąd pochodzili i z nimi się wiązały;
- f) nazwy **patronimiczne** – określały potomków lub poddanych osoby, której nazwa stanowiła podstawę nazwy miejscowej;
- g) nazwy **rodowe** – oznaczały miejsca nazywane od nazwy osobowej, jakiej używali wszyscy członkowie tego samego rodu;
- h) nazwy **służebne** – określały niegdyś ludzi, którzy wykonywali powinności dla dworu książęcego lub charakterystyczne zawody czy rzemiosła.

Podział strukturalny:

- a) **prymarne** (pierwotne) – tworzone od wyrazu pospolitego lub innej nazwy bez żadnej zmiany formalnej, tylko przez zmianę znaczenia ogólnego;
- b) **sekundarne** (wtórne) – powstałe za pomocą formantu nazewniczego od wyrazu pospolitego lub innej nazwy własnej – geograficznej bądź osobowej;
- c) **komponowane** (złożone) – utworzone za pomocą kompozycji wyrazów – z dwu lub więcej tematów.

Słownik nazw

Bartlewo, osada, 7,5 km na południowy wschód od Polanowa:

Bartelow (VO 1896: 12; M25n 1935; Rospond 1951: 5; Lorentz 1964: 5; Białecki 2002: 22);

Bartlewo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 5; Informator 1967: 176; WUNM 1980–1982: I 51; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 43; Białecki 2002: 22; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Grabowiec (M25 1962).

Według Lorentza, to słow. nazwa dzierzawcza z suf. *-ow-*, utworzona od n.o. *Bartola*, wg Rzetelskiej-Feleszko i Dumy, od n.o. *Bartel* (Taszycki 1965–1983: I 96; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: II 19, od n.o. *Bartold*, *Bartłomiej*), por. n.m. od podstawy *Bartel*, *Bartol*, *Bartola* (: *Bartłomiej* lub *Bartold*): *Bartholin* 1267, *Bartholyn* 1275, *Bertelin* 1523, ob. *Bartolino*, gm. Malechowo, pow. sławieński, woj. zpom.

(Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 109; Rymut 1996–2007: I 92; Chłudziński 2005: 115); *Bartolino* 1315, *Barthlino* 1534, *Bartlin* 1407, ob. nieistniejąca, k. Pruszcza Gdańskiego, pow. gdański, woj. pom. (Bugalska 1985: 15; Rymut 1996–2007: I 89); z *Bartla* 1664, *Bartlewo* 1682, ob. *Bartel Wielki* i *Mały*, gm. Kaliska, pow. starogardzki, woj. pom. (Kęsikowa 1976: 15; Górniewicz 1985: 20; Rymut 1996–2007: I 87). *Bartlewo*, gm. Ruciane-Nida, pow. piski, woj. warm.-maz., oraz *Bartlewo*, gm. Lisewo, pow. chełmińskim, woj. kuj.-pom., mają inne etymologie.

Biorąc jednak pod uwagę fakt, że nazwa omawianej osady pojawia się dopiero pod koniec XIX wieku (a nie ma jej w szczegółowych wykazach z początku i połowy tego stulecia), można wątpić w słow., średniowieczne pochodzenie tego toponimu. Należy raczej przyjąć, że n.m. została utworzona od nazwiska *Bartelow*, będącego zniemczoną nazwą innej miejscowości, genetycznie słowiańskiej, por. n.o. *Bartlau* (Zoder 1968: I 198), przy czym autor sugeruje pochodzenie jedynie od omawianej n.m., *Bartloff* (Bahlow 1985: 49), por. n.m. *Großbartloff*, pow. Worbis, Turynia, n.o. *Bartloff*, *Bartylow* (Gottschald 2006: 102, 103).

Strona internetowa <http://www.onegreatfamily.com/Surname/Bartelow.htm> (dostęp 3 września 2009 roku) podaje jedną osobę o nazwisku *Bartelow* urodzoną w XIX wieku i dwie osoby o nieznanym dacie urodzenia, natomiast strona <http://burklowfamily.com/bartlow/CenVB00.html> (dostęp jp.) wymienia trzy osoby o tym nazwisku, mieszkańców Stanów Zjednoczonych, urodzonych ok. 1755, ok. 1780 i w 1760 roku, zapewne potomków Europejczyków. Z kolei strona <http://www.ancestry.de/learn/learningcenters/facts.aspx> (na której zgromadzono informacje statystyczne o nazwiskach około 35 mln mieszkańców Niemiec w roku 2002 na podstawie książek telefonicznych) informuje o osobach noszących nazwisko *Bartlau* – 130, *Bartlof* – 5, *Bartloff* – 106, brak *Bartelow*, *Bartelau*, *Bartelof*, *Barteloff*, *Bartlow*. We współczesnym pol. zasobie nie ma takich antroponimów.

Efemerycznie (może pomyłkowo?) spotykana nazwa pseudotopograficzna *Grabowiec* – utworzona od ap. *grab* ‘gatunek drzewa’.

Bożenice, wieś, 9 km na północny zachód od Polanowa:

Bosenske (Lubinus 1618);

Bosenz (Schulenburg 1779–1785¹; Gilly 1789; AP 1809; Umtb 1836: 450);

¹ Zapisy z publikacji: Dreger 1748; Schulenburg 1779–1785; AP 1809; Kratz 1862; Clericus 1878–1880; Stojentin 1895; 1900; podaję za: Rzetelska-Feleszko, Duma 1985.

Bosentz (Schmettau 1780);

Bosens (OVC 1819: 27; Umtb 1836: 527; TSU 1846: 137; VO 1896: 19; M25n 1936; Rospond 1951: 21; Lorentz 1964: 12; Białecki 2002: 31);

Bożenice (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 21; M25 1962; Informator 1967: 156; WUNM 1980–1982: I 139; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 231; M100t 1993; Rymut 1996–2007: I 322; Białecki 2002: 31; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Bożeniec 1945–1950² (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 31);

Bożeno 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83).

Według Lorentza, nazwa jest słow., patronimiczna z suf. *-ice*, utworzona od n.o. *Bożęta* (: ap. **bogǫ*, pol. *bóg*), Kozierowski natomiast od n.o. *Bożenǫ*, co także możliwe, podobnie Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 231) od n.o. *Bożen* (Taszycki 1965–1983: I 239; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 14, od n.o. na *Bogu-*) oraz Rymut (1996–2007: I 322), por. n.m. od ts. podstawy: *Bozene* 1330/52, ob. *Bösen*, pow. Tererow, M-PP; *Bosneviz*, *Bozneuiz* 1276, ob. *Bożniewice*, gm. Bobolice, pow. kozaliński, woj. zpom. (Trautmann 1948–1949: I 125; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 158; Rymut 1996–2007: I 322 podaje ją jako zaginioną); *Bosnowice* 1510, *Bożnyowycze* 1529, ob. *Bożniewice*, gm. Kock, pow. lubartowski, woj. lubelskie (Rymut 1996–2007: I 322). W okresie przejściowym po 1945 roku były używane różne warianty fonetyczne tej nazwy.

Bukowo, wieś, 8 km na północny zachód od Polanowa:

Buckow 1468 (Lorentz 1964: 14), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 27; Umtb 1836: 527; M25n 1935);

Bucow 1503 (Lorentz 1964: 14);

Wendisch Bukow (Lubinus 1618; Rymut 1996–2007: I 455 podaje *Bukow*);

Wendisch Buckow (TSU 1846: 137);

Wendisch-Buckow (VO 1896: 192);

Buckow Pom. (Rospond 1951: 29; Białecki 2002: 35);

Wend. Buckow (Rospond 1951: 29; Białecki 2002: 35);

Bukowo Słow. (Kozierowski 1934);

Bukowsko 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 84; Białecki 2002: 35);

² Niekiedy nazwy przejściowe stosowano jeszcze sporadycznie w latach 50. XX wieku, niemniej przyjmuję, że opublikowanie *Słownika S. Rosponda* (1951) było momentem granicznym, stabilizującym nazewnictwo urzędowe.

Bukowo (Rospond 1951: 29; M25 1962; Informator 1967: 164; WUNM 1980–1982: I 196; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 48; M100t 1993; Rymut 1996–2007: I 455; Białecki 2002: 35; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Pierwotnie nazwa słow.: do ap. *buk* ‘gatunek drzewa’ dodano formant *-owo*, rozpowszechniony w Słowiańszczyźnie do tworzenia nazw topograficznych. Toponimy od tej podstawy mają bardzo długą tradycję w nazewnictwie pol. i słow. Wystarczy przywołać przykłady kilkunastu miejscowości o takiej nazwie z terenu Polski, z których najbliższa ma zapisy: *Antiquo Bucow* 1327, *Bukow* 1565 KK 211, *Buckow* 1572, ob. *Bukowo*, gm. Tychowo, pow. białogardzki, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 48; Rymut 1996–2007: I 455; Chludziński 2008b: 20). Poza tym istnieje w Polsce wiele miejscowości o pokrewnych nazwach typu: *Buk*, *Bukowa*, *Bukowie*, *Bukowiec*, *Bukowina*, *Bukowno*, *Buków* (Rymut 1996–2007: I 447–457).

Dla odróżnienia od innych miejscowości były dodawane przymiotniki dyferencyjne: niem. *wendisch* ‘słowiański’ (nie mylić z *Wendisch* *Buckow*, pol. *Bukowa*, gm. Smółdzino, pow. słupski, woj. pom.), pol. *słowiański*.

Buszyno, wieś, 9 km na północ od Polanowa:

Burresin 1608 (Trautmann 1948–1949: I 121; Trautmann 1950: 30);

Boiβin (Lubinus 1618);

Bursin (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 27; Umtb 1837: 451; TSU 1846: 136);

Bussin (VO 1896: 24; M25n 1935; Rospond 1951: 30; Lorentz 1964: 16; Białecki 2002: 36);

Busino (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 84; Białecki 2002: 36);

Busyno 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 84; Białecki 2002: 36), n.uż. (Mazurkiewicz 1972: 84; Informator 1967: 162);

Buszyno (Rospond 1951: 30; M25 1962; Informator 1967: 162; WUNM 1980–1982: I 200; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 111; M100t 1993; Rymut 1996–2007: I 467; Białecki 2002: 36; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Jak podają Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 111), to słow. nazwa dzierzawcza z suf. *-in-* od n.o. *Borzesz* lub *Borzysz*, *Borysz* (Taszycki 1965–1983: I 226, 233), będących skröceniami n.o. takich jak *Borzystaw*, *Borzywoj*, zapisy potwierdzają przejście *ř > ř* (Rzetelska-Feleszko 1973: 226), co jednak nie znalazło odzwierciedlenia w formie powojen-

nej. Jak zauważa Rymut (1996–2007: I 467), nazwa pierwotna brzmiała **Borzeszyno*, a w wyniku kolejnych etapów germanizacji powstała forma *Bussin*. Opierając się na niej, odtworzono (błędnie) nazwę; por. n.m. od ts. podstawy: *Bursin* 1312, *Borsin* 1344, ob. *Bussin*, pow. Stralsund, M-PP (Trautmann 1948–1949: I 121; Niemeyer 2007: 25); *Borisowe*, *Bonsowe* 1248, *Borsowe* 1252, *Borissowe* 1271, *Büssow* 1779–1785, ob. *Boryszewo*, gm. Darłowo, pow. sławieński, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 45; M100t 1993; Rymut 1996–2005: I 310; Chłudziński 2007: 64). Usuwanie samogłoski *e* między spółgłoskami i podwajanie spółgłoski *-ss-* typowe w zapisach zmienionych na Pomorzu (Chłudziński 2001: 57).

Cetuń, wieś, 6 km na południowy zachód od Polanowa:

Sathun n.o. 1346 (Koszalin) (Trautmann 1948–1949: II 16);

Czattun 1456 (Lorentz 1964: 145);

Sattun 1506 (Trautmann 1948–1949: II 16; Lorentz 1964: 145),
(Lubinus 1618; u Belchnerowskiej 1995: 21 błędnie *Sathen*);

Zattun 1524 (Stojentin 1900: 119);

Zethun (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 12; TSU 1846: 65);

Zetthun (Umtb 1836: 610; M25n 1932; Rospond 1951: 32; Białecki 2002: 38);

Zettun (VO 1896: 202);

Zetthuhn (Lorentz 1964: 145);

Cetuń (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 32; M25 1962; Informator 1967: 110; WUNM 1980–1982: I 214; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 177; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 21; Rymut 1996–2007: II 16; Białecki 2002: 38; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Cotoń 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 76; Białecki 2002: 38).

Słow. nazwa dwuznaczna: 1. Trautmann (1948–1949: II 16) sugeruje, biorąc pod uwagę położenie miejscowości nad Jeziorem Wielkim, że jej nazwa jest topograficzna i pochodzi od ap. słow. **zatonь* ‘toń, topiel, głębia’, por. n.m. *Szatun* 1208, ob. zaginiona, pow. Osterburg, Saksonia-Anhalt; 2. Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 177) podają genezę odosobową: nagłosową spółgłoskę można odczytać jako *č*, *ć* lub *c*, toteż podstawę nazwy można zrekonstruować od n.o. **Tetunь*, por. *Teta*, *Tetk*, *Tetebqd* (Schlimpert 1978: 145), *Ciotuch* (Taszycki 1965–1983: I 380; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 36, od n.o. na *Ciecie-*) lub od n.o. **Čatunь*, por. *Czat* (Taszycki 1965–1983: I 409; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 42, od n.o. na *-czat*), do której

dodano formant *-jb (-je)*, zatem dzisiejsza forma byłaby jedną z tych możliwości. Obydwie możliwości etymologiczne wskazuje Rymut (1996–2007: II 16).

Chróstowo, osada, 10 km na południowy wschód od Polanowa:

Twell (Gilly 1789);

Twelberg (OVC 1819: 30; TSU 1846: 135; M25n 1935; Rospond 1951: 37; Białecki 2002: 41);

Twellberg (VO 1896: 182);

Chróstowo (Rospond 1951: 37; Informator 1967: 174; WUNM 1980–1982: I 238; Białecki 2002: 41; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Głogowiec (M25 1962, tu jeszcze kilka takich pojedynczych wybudowań, przypisanych do nieistniejącej dziś wsi Głogowiec).

Pierwotnie była niem. nazwa terenowa, topograficzna, złożona z ap. dniem. *twe(i)len* ‘podwójny’, por. dniem. *twälen* ‘rozdwajać się, rozwidlać’, *Twilling*, gniem. *Zwillinig* ‘bliźniak’, i ap. *Berg* ‘góra’ – znajduje się tu wzniesienie o podwójnych wierzchołkach. Potem tę nazwę przeniesiono na powstała tu osadę.

Nazwa pol. *Chróstowo* z suf. *-owo*, dwuznaczna: 1. pseudodzierżawcza od n.o. *Chrost* (Taszycki 1965–1983: I 340; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 33); 2. pseudotopograficzna od ap. *chróst*, dawniej *chrost* (obecnie pisownia *chrust*) ‘gąszcz, zarośla, suche gałęzie’; por. n.m. od takich podstaw: *Crostowo* 1418, *Chrostowo* 1489, 1527, ob. *Chróstowo*, gm. Dąbrowa Biskupia, pow. inowrocławski, woj. kuj.-pom. (Rymut 1996–2007: II 87); *Chróstowo*, gm. Stężycza, pow. kartuski, woj. pom. (Kęsikowa 1976: 31); *Chrostowo* (Nieckula 1971: 46); *Chrosno*, *Chrosna*, *Chrostowo*, *Chrosty*, *Chroścín*, *Chrościno*, *Chrośna*, *Chrośno*, *Chróstnik*, *Chrósty*, *Chrościce*, *Chroścín*, *Chrościna* (Rymut 1996–2007: II 83–89).

Sporadycznie była używana n.m. *Głogowiec*, przeniesiona z pobliskiej, nieistniejącej już wsi.

Czyżewo, osada, 10,5 km na południowy wschód od Polanowa:

Pfingst B. (Umtb 1838: 611);

Pfingstberg (TSU 1846: 135; VO 1896: 140; M25n 1935; Rospond 1951: 48; Białecki 2002: 48);

Czyżewo (Rospond 1951: 48; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1980–1982: I 290; M100t 1993; Białecki 2002: 48; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Pierwotnie była niem. nazwa terenowa *Pfingstberg*, złoż. z ap. *Pfingst(en)* ‘Zielone Świątki’ i ap. *Berg* ‘góra’. Znajduje się tu wzniesie-

nie, zapewne na nim obchodzono to święto, por. (Holsten 1963: 207). Potem nazwa została przeniesiona na miejscowość.

Nazwa pol. *Czyżewo* z suf. *-ewo*, dwuznaczna: 1. pseudodzierżawcza od n.o. *Czyż* (Taszycki 1965–1983: I 444; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 47); 2. pseudotopograficzna od ap. *czyż(yk)* ‘gatunek ptaka’; por. n.m. od takich podstaw: *Czizow* 1455, ale potem *Czerzevo* 1535–1541, ob. *Czyżewo*, gm. Rypin, pow. rypiński, woj. kuj.-pom. (Rymut 1996–2007: II 245); *Czyżewo*, *Czyżowa*, *Czyżów* (Nieckula 1971: 56); *Czyże*, *Czyżew*, *Czyżowa*, *Czyżowice*, *Czyżów*, *Czyżówka* (Rymut 1996–2007: II 244–247).

Doły, osada, 9 km na północ od Polanowa:

Dahlen Bruch n.t. (Umtb 1837: 451);

Dahle (M25n 1935; Rospond 1951: 60; Białecki 2002: 57);

Doły (Rospond 1951: 60; Informator 1967: 162; WUNM 1980–1982: I 351; Białecki 2002: 57; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Krag (M25 1962).

Pierwotnie była niem. nazwa terenowa o dwuznacznej etymologii: 1. pamiątkowa lub dzierżawcza, złożona z przymiotnika od n.o. *Dahl(e)* (Zoder 1968: I 336; Gottschald 2006: 145) – nazwisko właściciela albo osoby, która miała tu jakieś zdarzenie; 2. topograficzna, w której I czł. to przymiotnik od ap. dniem. *Da(h)l*, gniem. *Tal* ‘dolina’ – jest tu obniżenie terenu; II czł. to ap. *Bruch* ‘moczar, trzęsawisko’. Potem elipsa drugiego członu.

Trautmann (1948–1949: I 68) wywodzi n.m. typu *Dalow* 1339, potem *Dahlow*, ob. *Dalewo*, gm. Marianowo, pow. stargardzki, woj. zpom.; *Dalow* 1297, ob. *Dalewo*, gm. Drawsko Pom., pow. drawski, woj. zpom. od słow. n.o. *Dal* (Taszycki 1965–1983: I 451; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 49, od n.o. na *Dale-* typu *Dalebor*, *Dalemir*), podobnie Rymut (1996–2007: II 254).

Nazwa pol. *Doły* to substytucja fonetyczna nazwy niem., równa ap. *dól* w pl., por. n.m. *Doły* 1789, ob. ts., gm. Ostrowite, pow. słupecki, woj. wlkp.; *Doły* 1511/1512, 1576, ob. *Doły*, dawniej wieś, ob. cz. Łodzi; *Doły* (1361), 1470–1480, ob. *Doły*, gm. Dębno, pow. brzeski, woj. małopolskie; *Doly* 1470–1480, ob. *Doły*, gm. Sadowie, pow. opatowski, woj. świętokrzyskie; *Doly* (1407), 1470–1480, 1529, ob. *Doły Biskupie*, gm. Kunów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie (Rymut 1996–2007: II 396–397), a ponadto jeszcze kilkadziesiąt dalszych o ts. nazwie, także na Pomorzu niem., np. *Dolle* 1288, Meklemburgia (Jeżowa 1961–1962: II 46).

Okazjonalnie użyta n.m. *Krag*, przeniesiona z pobliskiej wsi.

Głusza, osada, 8,5 km na południowy wschód od Polanowa:

Bärenlager (TSU 1846: 135; M25n 1935; Rospond 1951: 78; Białecki 2002: 69);

Głogowiec 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 86; Białecki 2002: 69), n.uż. (Informator 1967: 174; Mazurkiewicz 1972: 86);

Głusza (Rospond 1951: 78; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1980–1982: I 470; M100t 1993; Rymut 1996–2007: III 183; Białecki 2002: 69; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Bierenlager (M25 1962, jako druga nazwa).

Pierwotna nazwa niem. zapewne ponowiona z wcześniejszej nazwy terenowej *Bärenlager* ‘legowisko niedźwiedzia’ (ap. *Bär* ‘niedźwiedź’ + ap. *Lager* ‘legowisko’), por. n.m. *Bäreneiche*, ob. Niedźwiady, gm. Koczala, pow. człuchowski, woj. pom.; *Bärenwinkel*, pol. Mioduszewo k. Drawska, ob. nie istnieje.

Nazwa pol. *Głusza* topograficzna od ap. *glusza* ‘miejsce odludne’ ze względu na położenie miejscowości wśród lasów, na uboczu, por. n.m. *Gluschau* 1784, *Gluszewo* 1881, ob. ts., gm. Puck, pow. pucki, woj. pom. (Treder 1977: 31); *Głuszyno* 1393, *Gluszino* 1433, ob. *Głuszyn*, gm. Bytoń, pow. radziejowski, woj. kuj.-pom.; *Glussina* ok. 1300, *Gluscha* (1365), *Gluschin* (1366), ob. *Głuszyna*, gm. Namysłów, pow. namysłowski, woj. opolskie; *Gross Glussen* 1523, *Gluschen* 1574, ob. *Głuszyno*, gm. Potęgowo, pow. słupski, woj. pom. (Iwicki 1993: 42; Rymut 1996–2007: III 183–185).

Na mapie z 1963 roku zastosowana n.m. *Bierenlager*, będąca substytucją fonetyczną nazwy niem., z adideacją I czł. do ap. *Bier* ‘piwo’.

Karsina, osada, 12,5 km na południowy zachód od Polanowa:

Karzin 1383 (Lorentz 1964: 45), 1485 (Clericus 1878–1880: 100; Trautmann 1948–1949: II 91), (TSU 1846: 65; M25n 1932; Rospond 1951: 120; Białecki 2002: 94);

Cartzin (Lubinus 1618; Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);

Carzin (Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 12; Umtb 1836: 610; VO 1896: 29);

Kartzin (Lorentz 1964: 45);

Karczyno (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 76; Białecki 2002: 94);

Karczyn 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 76; Białecki 2002: 94), n.uż. (Informator 1967: 110; Mazurkiewicz 1972: 76);

Karsin 1945–1950 (Białecki 2002: 94), (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 125);

Karszina 1945–1950 (Białecki 2002: 94);

Karsina (Rospond 1951: 120; Informator 1967: 110; WUNM 1980–1982: II 43; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 35; Rymut 1996–2007: IV 355; Białecki 2002: 94; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Słow. nazwa z suf. *-in-*, dwuznaczna: 1. dzierżawcza od n.o. *Karcz* (Taszycki 1965–1983: II 535; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 102); 2. kulturowa od ap. **kr̥čb*, pol. *karcz* ‘wykarczowany pień’, z przejściem **r̥ > ar* (por. Rzetelska-Feleszko 1973: 102; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 125; Rymut 1996–2003: IV 355), dzisiejsza forma nieco zniekształcona, będąca resubstytucją (odtworzeniem) na podstawie formy zniemczonej; por. n.m. od ts. podstawy: *Cartzin* 1362, *Kartzyn* 1404, *Cartzyn* 1527, *Cassin* 1585, ob. *Kessin*, pow. Greifswald, M-PP (Trautmann 1948–1949: II 91; Niemeyer 2001: 64); *Cartzin* 1275, *Carsyn* 1417, *Karzin* 1485, ob. *Karsino*, gm. Postomino, pow. sławieński, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 125, Rymut 1996–2007: IV 355, Chludziński 2004: 97); *Kartzin*, *Karzin* 1538, ob. *Karsin*, gm. Połczyn Zdrój, pow. świdwiński, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 125, Rymut 1996–2007: IV 355); *Carsyn* 1335–1341, zaginiona, k. Lęborka (Łuszczynska 1983: 38); *Karssyn*, *Carsin* (1360) 1400, 1430, *Carssin* 1399, *Karssino* 1565, ob. *Karsin*, gm. Karsin, pow. kościerski, woj. pom. (Łuszczynska 1983: 38); por. też n.m. *Karczyno* 1489, *Czarczina* 1527, ob. *Karczyn*, gm. Kruszwica, pow. inowrocławski, woj. kuj.-pom.; *Cartyn*, *Karcin* 1239, *Kartin* 1243, *Karzin* 1301, ob. *Karczyn*, gm. Kondratowice, pow. strzeliński, woj. dśl. (Rymut 1996–2007: IV 335).

Karsinka, wieś, 10 km na południowy zachód od Polanowa:

Carziner Vw (Umtb 1836: 610);

Karziner Vorwerk (TSU 1846: 65);

Carzin (VO 1896: 29, tu jako *Vorwerk*);

Karzin (M25n 1932);

Karzin Vw. (Rospond 1951: 120; Białecki 2002: 94);

Karsino 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 76; Białecki 2002: 94);

Karsinka (Rospond 1951: 120; Informator 1967: 110; WUNM 1980–1982: II 43; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 35; Rymut 1996–2007: IV 355; Białecki 2002: 94; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Pierwotnie niem. nazwa relacyjna (lokalizująca), złożona z przymiotnika od n.m. → *Karzin*, pol. *Karsina*, i ap. *Vorwerk* ‘folwark’.

Nazwa pol. także relacyjna: albo ponowiona, równa n.m. → *Karsina*, albo deminutywna, utworzona za pomocą suf. *-ka*.

Kościernica, wieś, 16 km na zachód od Polanowa:

Kösternitz 1507 (Heyden 1961–1964: III 35), (Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 28; TSU 1846: 134; M25n 1935; Rospond 1951: 140; Lorentz 1964: 51; Białecki 2002: 106);

to kosternitze 1523 (Klempin, Kratz 1863³: 170);

Costernitz 1539 (Heyden 1961–1964: I 135), (Lubinus 1618);

Costernitze 1577 (Trautmann 1948–1949: II 50);

Kosternitz 1628 (Klempin, Kratz 1863: 252);

Coesternitz (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);

Koesternitz (Umtb 1837: 526);

Cösternitz (VO 1896: 32);

Kościernica (Kozierowski 1934; Informator 1967: 110; WUNM 1980–1982: II 178; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 213; M100t 1993; Rymut 1996–2007: V 195);

Kosternica (Kozierowski 1934, jako drugi wariant);

Kościernice 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 106);

Kościernica (Sławieńska) (Rospond 1951: 140; Białecki 2002: 106; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Podawany przez Lorentza (1964: 51) zapis *Custerniz* 1299 – zapewne za Klempinem (1868–1936: III 378) – dotyczy *Kościernicy* w pow. białogardzkim.

Słow. nazwa topograficzna z suf. *-nica* od ap. kasz. *kosceř* ‘drzewo bardzo rozgałęzione; zarośla, krzewy’ (Sychta 1967–1976: II 212), por. n.m. *Custernitz*, *Custerniz* (1299), *Kosternisse* 1524, *Küsternitz*, *Cösternitze* 1540, ob. *Kościernica*, gm. Białogard, pow. białogardzki, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 213; Chłudziński 2008b: 40); *Cosczerzyn* 1402, *Costczerzino* 1419, ob. *Kościerzyn*, gm. Wróblew, pow. sieradzki, woj. łódzkie (Rymut 1996–2005: V 196); *Costerina* 1284, *Custrin* 1291, *Costerin* 1320, ob. *Kościerzyna*, pow. kościerski, woj. pom. (Breza 1974: 67; Breza, Treder 1999: 129; Rymut 1996–2005: V 196); nazwa osady *Kościerza*, gm. Sianów, pow. koszański, woj. zpom. nie ma genezy słow., została nadana sztucznie po 1945 roku.

³ Korzystając z tej pozycji, zauważyłem, że zapisy dotyczące roku 1756 i 1804 nie mają charakteru źródłowego, ale są jedynie wskazówkami odautorskimi mającymi ułatwić orientację, np.: *Bursin*, *Bosens*, *Buckow* (s. 434), *Karzin* (s. 361), *Kösternitz* (s. 431), *Varbelow* (s. 433). Autorzy niektórych opracowań – Rzetelska-Feleszko, Duma 1985; Belchnerowska 1995; Rymut 1996–2007 – popełnili błąd, traktując je jako zapisy źródłowe.

Kościerniczka, osada, 13,5 km na zachód od Polanowa:

Neu Kösternitz (TSU 1846: 134, części A i B; Rospond 1951: 140; Białecki 2002: 107);

Kol. Neu Kösternitz (M25n 1935);

Kościerniczka (Rospond 1951: 140; Informator 1967: 110; WUNM 1980–1982: II 178; Białecki 2002: 107; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Nowa Kościernica (M25 1962).

Pierwotnie niem. nazwa relacyjna, dyferencyjna, złożona z przym. *neu* ‘nowy’ i n.m. → *Kösternitz*, pol. *Kościernica*. Sporadycznie dodawany czł. *Kol[onie]* ‘kolonia’. Osada powstała w połowie XIX wieku, kiedy na Pomorzu miała miejsce regulacja gruntów i większe majątki dzielono, tworząc nowe miejscowości.

Pol. nazwa także relacyjna, ale deminutywna, utworzona od n.m. → *Kościernica* za pomocą suf. *-ka*. Okazjonalnie utworzona nazwa relacyjna (dyferencyjna) poprzez dodanie do podstawowej nazwy przym. *nowy*.

Polanów, miasto, siedziba gminy, 33 km na zachód od Koszalina:

Polani a castro Polan XIII w. (Kozierowski 1934);

Polnow 1307 (Klempin 1868–1936: IV 270; Perlbach 1882: 578; Lorentz 1964: 87), 1318 (Dreger 1748: VI 352), 1327 (Clericus 1878–1880: 73), 1357 (Dreger 1748: X 99), 1382 (Dreger 1748: XI 103), 1383 (Kratz 1862: 43), 1411 (Lemcke 1919: 19), 1486 (Stojentin 1895: 48), 1521 (Stojentin 1900: 114–115), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170), (Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 240), (Reilly 1789–1806);

Conradus de Polnowe n.o. 1313 (Bukowo Morskie) (Klempin 1868–1936: V 93);

Polnowe 1317 (Lorentz 1964: 87), 1486 (Stojentin 1895: 49);

Pollenowe 1321 (Klempin 1868–1936: VI 25; Trautmann 1948–1949: II 80; Lorentz 1964: 87);

Jochim Polnow n.o. 1454 (Kratz 1862: 60);

Pollnow 1670 (Stojentin 1900: 401), 1719 (Stojentin 1895: 282), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 29; Umtb 1838–1839: 528; TSU 1846: 126; VO 1896: 142; M25n 1935; Rospond 1951: 248; Lorentz 1964: 87; Białecki 2002: 166);

Polanów (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 248; M25 1962; Informator 1967: 148; Belchnerowska, Bugalska, Jakus-Dąbrowska, Więcek 1976: 76; WUNM 1980–1982: III 9; Rzetelska-Feleszko, Duma

1985: 71; M100t 1993; Białecki 2002: 166; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Słow. nazwa z suf. *-ow-*, dwuznaczna: 1. Trautmann (1948–1949: II 80) oraz Belchnerowska, Bugalska, Jakus-Dąbrowska, Więcek (1976: 78) podają, że to nazwa topograficzna od ap. *polana*; 2. Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 71) twierdzą, że to nazwa dzierzawcza od n.o. *Polan* (Taszycki 1965–1983: IV 308; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: IV 308, nazwa etniczna *Polak*); por. n.m. *Polnitz* 1344/52, potem *Pollnitz*, ob. *Polnica*, gm. Człuchów, pow. człuchowski, woj. pom.; *Polnitz* 1319, *Polnicz* 1438, ob. *Pollitz*, pow. Osterburg, Saksonia-Anhalt; *Polane* 1279, pol. *Polanki*, niem. *Pelonken*, ob. osada nie istnieje, tu ul. *Polanki* w Gdańsku-Oliwie (Perlbach 1882: 265, 266); rzeka *Polinz* 1275, *rivulus Polnitz* 1308, potem *Pollnitzbach*, ob. *Polnica*, dopływ Unieści (Rzetelska-Feleszko, Duma 1977: 91); *fluvius Dobrepolnize* 1269, pol. *Dobropolnica*, może ts., co Okra (Trautmann 1948–1949: II 80; Rzetelska-Feleszko, Duma 1977: 34); *Polene* 1292, pow. Güstrow, M-PP (Jeżowa 1961–1962: II 47, 93).

Puławy, osada, 6 km na północny zachód od Polanowa:

Neu Amerika (M25n 1935; Rospond 1951: 262; Białecki 2002: 175);

Puławy (Rospond 1951: 262; Informator 1967: 164; WUNM 1980–1982: III 89; M100t 1993; Białecki 2002: 175; WUS 2002; UMiGPol 2009);

Ameryka (M25 1962).

Neu Amerika to niem. nazwa relacyjna (dyferencyjna), w której I czł. to przym. *neu* ‘nowy’, II – n.m. *Amerika*, pol. *Ameryka*, jako synonim bogatego, dostatniego kraju. Takie nazwy pojawiały się często w XIX wieku, kiedy wielu Pomorzan wyjeżdżało „za chlebem” za ocean.

Nazwa pol. *Puławy* relacyjna (przeniesiona) z miejscowości w centralnej Polsce, symbolizującej pol. tradycje kulturowe. Efemerycznie spotykamy pol. kalkę nazwy niem. *Ameryka*.

Pyszki, osada, 8 km na południowy wschód od Polanowa:

Elsenthal (TSU 1846: 134; VO 1896: 46; M25n 1935; Rospond 1951: 263; Białecki 2002: 176);

Pyszki (Rospond 1951: 263; M25 1962; Informator 1967: 176; WUNM 1980–1982: III 96; Białecki 2002: 176; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Nazwa niem. została utworzona jako dzierzawcza lub pamiątkowa od żeńskiego imienia *Else* (zdrobnienie od *Elizabeth*, pol. *Elżbieta*), do którego dodano ap. *T(h)al* ‘dolina’. W wieku XVIII i XIX bardzo częste było nadawanie osadom, zwłaszcza nowym, na przykład tworzonym

majątkom, nazw zawierających imiona żeńskie. Chciano w ten sposób podkreślić przynależność posiadłości do konkretnej kobiety (nazwa dzierzawcza) lub uczcić ją w ten sposób (nazwa pamiątkowa). Brak jednak możliwości jednoznacznego rozstrzygnięcia charakteru nazwy. Takie postępowanie nazewnicze było też częste i w Polsce, wystarczy przywołać znany z literatury (choć autentyczny) przykład *Zofiówki* k. Puław lub wielu miejscowości typu *Anin* czy *Marysin*, por. (Karpluk 1955; Afeltowicz 2008).

Pol. nazwa pseudorodowa od n.o. *Pyszka* (Taszycki 1965–1983: IV 281; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 246) w pl. Toponim ten jest zbieżny fonetycznie z n.m. *Pyszka*, gm. Dygowo, pow. kołobrzeski, woj. zpom., o zapisach *Peuske* 1896, *Pyszka* od 1945, której etymologia wskazuje jednak na wyraz *piasek*, może w pl. (Chludziński 2009: 125).

Rosocha, wieś, 4 km na południowy zachód od Polanowa:

Rossoch 1428 (Trautmann 1948–1949: II 96; Lorentz 1964: 101);

Ratzoeh (Lubinus 1618);

Rotzock 1628 (Klempin, Kratz 1863: 240);

Rozog (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; AP 1809; Gilly 1789; OVC 1819: 28; Umtb 1836: 527; TSU 1846: 134);

Rotzog (Reilly 1789–1806; VO 1896: 155; M25n 1935; Rospond 1951: 273; Lorentz 1964: 101; Białecki 2002: 182);

Rosocha (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 273; M25 1962; Informator 1967: 164; WUNM 1980–1982: III 139; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 29; M100t 1993; Białecki 2002: 182; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Według Lorentza oraz Rzetelskiej-Feleszko i Dumy, słow. nazwa topograficzna od ap. **rozsoxъ*, kasz., pol. *rosocha* ‘rozwidlona gałąź, bujnie rozgałęzione drzewo’, por. *rosochaty* ‘widlasty, rozgałęziony’, zapewne w związku z rozwidleniem dróg lub układem wsi, n.m. *Rotzoher Mühle*, młyn, 2 km na pd. od Podwilcza, gm. B-d (†): *Rozogsche M.* 1789, *Rotzoher Mühle* 1821, niegdyś k. Podwilcza, gm. Białogard, pow. białogardzki, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 29; Chludziński 2008b: 62); *Rossok* 1659, *Rossoch* 1796, ob. *Rosocha*, gm. Szemud, pow. wejherowski, woj. pom. (Trautmann 1948–1949: II 96; Treder 1997: 83).

Rzyszczewko, osada, 6,5 km na północny zachód od Polanowa:

Ristow 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170);

Neu Ristow (Gilly 1789);

Klein Ristow (OVC 1819: 27; TSU 1846: 137; Rospond 1951: 283; Białecki 2002: 187);

Kl. Ristow (Umtb 1836: 527; M25n 1935);

Klein-Ristow (VO 1896: 95);

Rzyszczewko (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 283; Informator 1967: 164; WUNM 1980–1982: III 186; M100t 1993; Białecki 2002: 187; WUS 2002);

Rzyszczewko 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 84; Białecki 2002: 187), (M25 1962); n.uż. (Informator 1967: 164), (UMiGPol 2009).

Niem. nazwa relacyjna, pierwotnie ponowiona, równa n.m. *Ristow*, pol. *Rzyszczewo*, gm. Sławno, pow. sławieński, woj. zpom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 75; Chłudziński 2008a: 213), następnie dyferencyjna po dodaniu czł. *neu* ‘nowy’ lub *klein* ‘mały’.

Nazwa pol. *Rzyszczewko* (nie: *Ryszczewko*) także relacyjna, utworzona od n.m. *Rzyszczewo* za pomocą suf. *-ko*. Tu należy zaznaczyć, że jest też druga miejscowość *Rzyszczewko*, także relacyjna względem *Rzyszczewa* (Chłudziński 2008: 212).

Warblewo, wieś, 2,5 km na północny wschód od Polanowa:

Warbelow 1288 (Dreger 1748: IV 107, ts.), 1519 (Trautmann 1948–1949: II 64), 1670 (Stojentin 1900: 400), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 30; Umtb 1838–1839: 528; TSU 1846: 136);

Varbelow (VO 1896: 185; M25n 1935; Rospond 1951: 346; Lorentz 1964: 129; Białecki 2002: 230);

Wróblewo (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 84; Białecki 2002: 230);

Warblewo (Kozierowski 1934, jako drugi wariant; Rospond 1951: 346; M25 1962; Informator 1967: 164; WUNM 1980–1982: III 516; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 87; M100t 1993; Białecki 2002: 230; WUS 2002; UMiGPol 2009).

Słow. nazwa z suf. *-ew-*, dwuznaczna: 1. dzierżawcza od n.o. **Varblb*, por. pol. *Wrobel*, *Wrobl* (Taszycki 1965–1983: VI 203–204; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 350); 2. topograficzna od ap. pom. **varblb*, pol. *wróbel* z rozwojem grupy **tärt* w *tart* (por. Rzetelska-Feleszko 1973: 34–35); por. n.m. *Varbleuize* 1282, *Varbelvitz* 1294, *Warbelevitze* 1314, ob. *Varbelvitz*, pow. Rugia, M-PP (Niemeyer 2002: 82); *Warbelow* 1288, ob. ts., pow. Güstrow, M-PP (Trautmann 1948–1949: II 64; Jeżowa 1961–1962: I 77, II 19; Mühlner 2003: 32); *Warbelow* 1518–1519, *Warbelou* 1628, ob. *Warblewo*, gm. Słupsk, pow. słup-

ski, woj. pom. (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 87; Iwicki 1993: 111); *Werbolino* 1306, *Varbelyn* 1461, potem *Warbelin*, ob. *Warblino*, gm. Główny, pow. słupski, woj. pom. (Trautmann 1948–1949: II 64; Iwicki 1993: 111); *Warbelin* 1433, *Worbelyn* 1443, *Warblino* 1565, ob. *Werblinia*, gm. Puck, pow. pucki, woj. pom. (Trautmann 1948–1949: II 64; Treder 1977: 86; Łuszczynska 1983: 96); *Wroblino* 1223, potem *Fröbel*, ob. *Wróblin Głogowski*, gm. Głogów, pow. głogowski, woj. dśl. (Trautmann 1948–1949: II 64). U Kozierowskiego i używana powojenna forma spolszczona nazwy, obecnie – pomorska.

Żydowo, wieś, 8 km na południe od Polanowa:

Sydow 1510 (Trautmann 1948–1949: I 64), 1631 (Stojentin 1900: 354), 1699 (Stojentin 1900: 437), 1733–1758 (Stojentin 1895: 290), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 29; TSU 1846: 134; VO 1896: 178; M25n 1935; Rospond 1951: 392; Lorentz 1964: 122; Białecki 2002: 259);

Sidow 1528 (Lorentz 1964: 122), (Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 252), 1686 (Stojentin 1895: 263), (Umtb 1838: 611);

Czidow 1569 (Kratz 1862: 298–299);

Żydowo (Kozierowski 1934; M25 1962; Informator 1967: 176; WUNM 1980–1982: III 803; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 94; M100t 1993);

Żydowo (Pomorskie) (Rospond 1951: 392; Białecki 2002: 259; WUS 2002; UMIGPol 2009).

Nazwa słow., zapewne przeniesiona z nazwy jeziora, por. *lacum Sydowe* 1321 (Klempin 1868–1936: VI 25), w której jest rdzeń **židь* ‘wilgoć’, por. ros. *židkij* ‘wodnisty’, (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 94; Kreja 2005: 236). Mało prawdopodobne, aby nazwa ta pochodziła od etnonimu lub n.o. *Žyd*. Jednakże Trautmann (1948–1949: I 64) wywodzi tego typu nazwy od słow. n.o. **Žid* (: *Židislaw*, *Židimirič*, **Židobyť*, w których zapewne także wspomniany człon ‘wodny’); por. n.m. *Sydow* ok. 1370, ob. ts., pow. Havelberg, Saksonia-Anhalt; *Sydowe* 1318, ob. *Seyda* (k. Schweinitz, pow. Jessen, Saksonia-Anhalt); jezioro *stagnum Sidouu* 1299 (Uckermark); *Sydowe* 1295, ob. *Żydowo*, gm. Barlinek, pow. myśliborski, woj. zpom.; *Sydow* 1378, zaginiona k. Lęborka (Kęsikowa 1976: 159); *Sydow* 1317, *Sidow* przed 1342, ob. prawdopodobnie Grabiny (Duchowne), gm. Suchy Dąb, pow. gdański, woj. pom. (Kęsikowa 1976: 159–160): *Istniała już za książąt i nosiła nazwę czysto polską Sydow al. Sitow dla niskiego i mokrego*

położenia, gdzie sitowie rośnie (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: II 768); *Sydow* 1280, Meklemburgia (Jeżowa 1961–1962: II 17); por. kilka n.m. *Żydowo* (Nieckula 1971: 242), które mają etymologię wywodzoną od nazwy etnicznej lub n.o. *Żyd* (Taszycki 1965–1983: VI 374; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 377, IV 20).

Podsumowanie

Omówiłem 20 wybranych (na 81 wszystkich) nazw miejscowości miasta i gminy Polanów w granicach po reformie administracyjnej z 1999 roku. Materiał nazewniczy, począwszy od XIII wieku do dziś, zaczerpnąłem z niemieckich i polskich źródeł historycznych, map i opracowań. Opracowanie ma formę słownika zawierającego nazwy słowiańskie, niemieckie i polskie (tzw. chrzty utworzone po 1945 roku przez Komisję Ustalania Nazw Miejscowych). Etymologie kolejnych nazw obiektów uwzględniają zmiany językowe oraz właściwości topograficzne terenu i czynniki kulturowe. Wśród omówionych toponimów znalazły się nazwy słowiańskie (przede wszystkim dzierżawcze i topograficzne), niemieckie z tzw. drugiej kolonizacji w wieku XVIII–XIX (głównie dzierżawcze i pamiątkowe, ale i kulturowe) oraz polskie z okresu po 1945 roku, będące odtworzeniem pierwotnych słowiańskich, lub polonizacje, często sztuczne, nazw genetycznie niemieckich. Ze względu na omówienie nazw tylko 25% miejscowości z gminy nie można jeszcze sformułować szerszych wniosków.

Bibliografia

- AFELTOWICZ B. 2008. Antroponimia kobiet w nazewnictwie miejscowym Pomorza Zachodniego, [w:] *Słowo. Tekst. Czas IX. Człowiek w przestrzeni języka i tekstu*, M. Aleksiejenko, M. Hordy (red.). Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, 90–98.
- AP 1809. *Topographisch-Militairische Atlas von den Herzogthümern Pommern*, Weimar.
- BAHLOW H. 1985. *Deutsches Namenlexicon*, b.m.w.: Suhrkamp Taschenbuch Verlag.
- BELCHNEROWSKA A. 1995. *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- BELCHNEROWSKA A., BUGALSKA H., JAKUS-DĄBROWSKA E., WIĘCEK B. 1976. Nazwy miast Pomorza Środkowego, [w:] *Ze studiów na toponimię Pomorza Środkowego*, E. Homa (red.). Koszalin: Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy, 55–92.
- BIAŁECKI T. (red.) 2002. *Słownik współczesnych nazw geograficznych Pomorza Zachodniego z nazwami przejściowymi z lat 1945–1948*, Szczecin: Książnica Pomorska,

- Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Państwowe w Szczecinie.
- BOREK H. 1988. Nazwy relacyjne w toponimii, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna*, K. Zierhoffer (red.). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 43–51.
- BREZA E. 1974. *Toponimia powiatu kościerskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- BREZA E., TREDER J. 1999. *Nazwy miast Pomorza Gdańskiego*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego [wydanie II poprawione i poszerzone].
- BUGALSKA H. 1985. *Toponimia byłych powiatów gdańskiego i tczewskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- CHLUDZIŃSKI A. 2001. Sposoby adaptacji słowiańskich nazw geograficznych z ziemi białogardzkiej w języku niemieckim, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. „Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów”, materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 września 2000 r.*, W. Łysiak (red.). Poznań: Muzeum Pomorza Środkowego, Muzeum–Zamek w Darłowie, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM, Instytut Sławistyki PAN, 53–63.
- CHLUDZIŃSKI A. 2004. Nazwy miejscowe gminy Postomino, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, tom III: *Gmina Postomino*, (red.) W. Rączkowski, J. Sroka. Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, Wydawnictwo „Margraf”, 91–118.
- CHLUDZIŃSKI A. 2005. Nazwy miejscowe gminy Malechowo, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, tom IV: *Gmina Malechowo*, W. Rączkowski, J. Sroka (red.). Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 113–141.
- CHLUDZIŃSKI A. 2007. Nazwy miejscowe gminy Darłowo, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, t. VI: *Gmina Darłowo*, W. Rączkowski, J. Sroka (red.). Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 57–104.
- CHLUDZIŃSKI A. 2008a. Nazwy miejscowe gminy Sławno, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, t. VII: *Gmina Sławno*, W. Rączkowski, J. Sroka (red.). Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 197–231.
- CHLUDZIŃSKI A. 2008b. *Toponimia powiatu białogardzkiego*, Pruszcz Gdański: Wydawnictwo JASNE.
- CHLUDZIŃSKI A. 2009. *Nazwy miejscowe powiatu kołobrzесьkiego*, Pruszcz Gdański: Wydawnictwo JASNE.
- CIEŚLIKOWA A., MALEC M., RYMUT K. (red.) 1995–2002. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1–7, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, Instytut Języka Polskiego PAN.
- CLERICUS L. 1878–1880. *Geschichte des Geschlechts der Herren, Freiherren und Grafen von Puttkamer*, Berlin: Grosser.
- DREGER F. 1748. *Codex Diplomaticus oder Urkunden...*, Bd. I: *bis Anno 1269*, Stettin. Bd. II–XI [materiały rękopiśmienne w Centralnej Bibliotece Wojska Polskiego, sygn. Rkps. 501].
- GILLY D. 1789. *Karte des Königl. Preuss. Herzogthums Vor- und Hinter Pommern*, Berlin: Simon Schropp & Comp.
- GOTTSCHALD M. 2006. *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen*, Berlin–New York: Walter de Gruyter.
- GÓRNOWICZ H. 1985. *Toponimia powiatu starogardzkiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.

- HEYDEN H. (red.) 1961–1964. *Protokolle der pommersches Kirchenvisitationen*, Bd. I–III, Köln–Graz: Böhlau.
- HOLSTEN R. 1963. *Die pommersche Flurnamensammlung*, Köln–Graz: Böhlau.
- INFORMATOR 1967. *Informator o szczegółowym podziale administracyjnym województwa koszalińskiego*, Koszalin: Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie.
- IWICKI W. 1993. *Toponimia byłego powiatu słupskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- JEŻOWA M. 1961–1962. *Dawne słowiańskie dialekty Meklemburgii w świetle nazw miejscowych i osobowych*, cz. I–II, Wrocław: Ossolineum.
- KARPLUK M. 1955. Polskie nazwy miejscowe od imion kobiecych, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej* 1: 111–161.
- KĘSIKOWA U. 1976. *Nazwy geograficzne Pomorza Gdańskiego z sufiksem -ov-*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- KLEMPIN R. 1868–1936. *Pommersches Urkundenbuch*, Bd. I–VII, Stettin: Veröffentlichungen der Historischer Kommission für Pommern.
- KLEMPIN R., KRATZ G. 1863. *Matrikeln und Verzeichnisse der pommerschen Ritterschaft vom XIV bis das XIX Jahrhundert*, Berlin: Mittler's Sortimentbuchhandlung.
- KOZIEROWSKI S. 1934. *Atlas nazw geograficznych Słowiańszczyzny Zachodniej*, z. 1: *Pomorze Zachodnie*, Poznań: Zakłady Graficzne [wznowienie – 1945, Poznań: Instytut Zachodni; 1990, Szczecin: Archiwum Państwowe].
- KRATZ G. 1862. *Urkundenbuch zur Geschichte des Geschlechts von Kleist*, Berlin: H. Schindler.
- KREJA B. 2005. *Studia onomastyczne*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- LEMCKE H. (oprac.) 1919. *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold*, Stettin: Léon Saunier Buchhandlung.
- LORENTZ F. 1964. *Slawische Namen Hinterpommerns*, F. Hinze (oprac.). Berlin: Akademie-Verlag.
- LUBINUS E. 1618. *Nova illustrissimi Principatus Pomeraniae descriptio cum adiuncta principum genealogia et principum veris et potiorum urbium imaginibus nobilium insignibus*, Amsterdam, skala około 1 : 240 000, Szczecin: Wydawnictwo Archiwum Państwowego w Szczecinie [reprint z 2000 roku].
- ŁUSZCZYŃSKA J. 1983. *Nazwy geograficzne Pomorza Gdańskiego z sufiksem -in-*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- MAZURKIEWICZ M. 1972. *Zmiany w nazewnictwie miejscowości Pomorza Zachodniego po 1945 r.*, cz. II: *woj. koszalińskie*, Szczecin: Instytut Zachodnio-Pomorski w Szczecinie, Ośrodek Badań Naukowych KTSK w Koszalinie.
- MÜHLNER W. 2003. Ortsnamen slawischer Herkunft im Landkreis Güstrow (Land Mecklenburg-Vorpommern), *Onomastica Slavogermanica* 24: 7–36.
- M25 1962. *Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000: Powiat Sławno*, Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP.
- M25n. Niemieckie mapy topograficzne w skali 1 : 25 000 z końca XIX i 1. połowy XX wieku, arkusze: 1765 *Zirchow* (1936 rok), 1766 *Wussow* (1935 rok), 1864 *Kösternitz* (1935 rok), 1865 *Alt Zowen* (1935 rok), 1866 *Pollnow* (1935 rok), 1965 *Kurow* (1932 rok), 1966 *Sydow* (1935 rok).

- M100t 1993. *Mapa topograficzna Polski w skali 1 : 100 000*, arkusz: Koszalin (N-33-69/70), Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP, Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych.
- NIECKULA F. 1971. *Nazwy miejscowe z sufiksami -ov-, -in- na obszarze Wielkopolski i Małopolski*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- NIEMEYER M. 2001. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde, II: Festland. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Festland*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2002. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde, IV: Rügen II. N-Z. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2007. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde, VII: Kreis Nordvorpommern. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- OVC 1819. *Ortschafts-Verzeichniss des Regierungs-Bezirks Cöbblin*, Berlin: G. Hahn.
- PERLBACH M. 1882. *Pommerellisches Urkundenbuch*, Danzig: Kafemann.
- PODLAWSKA D. 1990. *Nazwy miejscowe z terenu XVI-wiecznego województwa poznańskiego*, Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- REILLY F.J.J. VON 1789–1806. *Des Herzogthums Hinter Pommern. Schlawischer und Rummelsburgischer Kreis. Nr. 337. Schauplatz der fünf Theile der Welt*, Wien.
- ROSPOND S. 1951. *Słownik nazw geograficznych Polski Zachodniej i Północnej*, Wrocław, Warszawa: Polskie Towarzystwo Geograficzne.
- ROSPOND S. 1957. *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.
- RYMUT K. (red.) 1996–2007. *Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany*, t. I–VII, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe DWN.
- RZETELSKA-FELESZKO E. 1973. *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne*, Wrocław: Komitet Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1977. *Nazwy rzeczne Pomorza między dolną Wisłą a dolną Odrą*, Wrocław: Komitet Językoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1985. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- SCHLIMPERT G. 1978. *Slawische Personennamen in mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte*, Berlin: Akademie-Verlag.
- SCHMETTAU 1780. Schmettausche Karten von Pommern, [w:] *Historischer Atlas von Pommern*, (red.) H. Hinkel. Köln–Wien: Böhlau.
- SCHULENBURG F.W. V. 1779–1785. *Schulenburgsche Karte* [mapa Pomorza w zbiorach Staatsbibliothek w Berlinie].
- STOJENTIN M. VON 1895. *Beiträge zur Geschichte des uradeligen Geschlechts von Stojentin pommerschen Ursprungs*, Braunschweig: Sattler.
- STOJENTIN M. VON (red.) 1900. *Geschichte des Geschlechts von Zitzewitz*, Bd. 2, Stettin: Herrcke & Lebeling.
- SULMIERSKI F., CHLEBOWSKI B., WALEWSKI W. (red.) 1880–1902. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I–XV, Warszawa: Filip Sulimierski i Władysław Walewski [reprint: 1975, Warszawa: Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe].

- SYCHTA B. 1967–1976. *Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej*, t. I–VII, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- TASZYCKI W. 1946. *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustalenie podziału*, Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
- TASZYCKI W. 1958. *Rozprawy i studia polonistyczne*, t. I: *Onomastyka*, Wrocław–Kraków: Ossolineum.
- TASZYCKI W. (red.) 1965–1983. *Słownik staropolskich nazw osobowych*, t. I–VII, Kraków–Wrocław: Ossolineum.
- TRAUTMANN R. 1948–1949. *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen*, Bd. I–II. Berlin: Akademie Verlag.
- TRAUTMANN R. 1950. *Die slavischen Ortsnamen Mecklenburgs und Holsteins*, Berlin: Akademie Verlag.
- TREDER J. 1977. *Toponimia byłego powiatu puckiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- TREDER J. 1997. *Toponimia powiatu wejherowskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- TSU 1846. *Topographisch-statistische Übersicht des Regierungsbezirks Köslin*, Köslin: Hendeß.
- UMiGPol 2009. *Wykaz miejscowości sporządzony w Urzędzie Miasta i Gminy Polanów*, Polanów [opis komputerowy].
- Umtb 1822–1856. *Uhrmeßtichblätter (Topographische Karten)*, mapy z lat 1822–1856 sporządzone przez oficerów armii pruskiej, skala 1 : 25 000 [w zbiorach Staatsbibliothek, Berlin, dział kartografii, sygn. 729].
- VO 1896. *Verzeichnis sämtlicher Ortschaften der Provinz Pommern*, Berlin: Reichsdruckerei.
- WUNM 1980–1982. *Wykaz urzędowych nazw miejscowości w Polsce*, t. I–III, Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.
- WUS 2002. *Wykaz miejscowości województwa zachodniopomorskiego*, Szczecin: Wojewódzki Urząd Statystyczny [dane w formie pliku komputerowego].
- ZODER R. 1968. *Familiennamen in Ostfalen*, Bd. 1–2, Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung.

Skróty wyrazowe

ap.	apelatyw (wyraz pospolity)
cz.	część
czł.	człon
dniem.	dolnoniemiecki
dśl.	dolnośląski
gniem.	górnioniemiecki
kuj.-pom.	kujawsko-pomorski

M-PP	Meklemburgia-Pomorze Przednie (<i>Mecklenburg-Vorpommern</i>)
niem.	niemiecki
n.m.	nazwa miejscowa
n.o.	nazwa osobowa
n.t.	nazwa terenowa
n.uż.	nazwa używana, potoczna, obok oficjalnej
ob.	obecnie
pl.	pluralis (liczba mnoga)
pol.	polski
pom.	pomorski
por.	porównaj
słow.	słowiański
suf.	sufiks
ts.	to samo, tak samo
warm.-maz.	warmińsko-mazurski
włkp.	wielkopolski
zpom.	zachodniopomorski

Znaki

- odsyłacz do wyrazu hasłowego
- * rekonstrukcja wyrazu (brak zapisu źródłowego)
- > kierunek zjawiska
- : pochodność wyrazu

Ortsnamen in der Gemeinde und Stadt Pollnow

Zusammenfassung

Im Artikel bespreche ich 20 von 81 Ortsnamen in Stadt und Gemeinde Polanów nach der Verwaltungsreform aus dem Jahre 1999. Das Benennungsmaterial stammt aus deutschen und polnischen Geschichtsquellen, Landkarten und anderen Bearbeitungen, angefangen im 13. Jh. bis heute (sog. Namensgebung nach 1945 durch die Ortsnamen-Benennungs-Kommission). Die Etymologie weiterer Ortsnamen umfasst Veränderungen der Sprache, topografische Eigenarten des Geländes und Einflüsse des neuen Kulturkreises.

Unter den besprochenen Toponymen sind slawische Namen und deutsche aus der Zeit der zweiten Kolonisierungsphase (18. und 19. Jh.), so wie polnische (nach 1945). Die letzteren sind eine Wiedereinsetzung der ersten alten slawischen Namen. Deutsche Namen wurden willkürlich geändert und polonisiert. Weil nur 25% der Ortsnamen untersucht worden sind, kann man noch keine Schlussfolgerungen ziehen.